

Klausen: Jeg vil ikke foregribe nogen Forhandling om Realiteten af den Anordning, hvortil der er hentydet, og jeg skal derfor ikke gaae ind paa Besvarelse af, hvad den høitærede Minister har fremsat, men forbeholde mig dette til et senere Tidspunkt. Der er derfor kun eet Punkt, som jeg allerede nu vil tage til Gjenmæle imod. Jeg troer, at hvis den høitærede Minister senere gennemlæser, hvad der er blevet sagt, vil han finde, at hans Foredrag vel rammer den Taler, der havde Ordet efter mig, men ikke mig. Jeg gif langtfra ikke saa vidt som denne Taler. Jeg har ikke bestridt, ei engang ytret Tvivl om Lovligheden af en administrativ Foranstaltning, og jeg har overhovedet ikke talt om det vanskelige Grændse spørgsmål, hvad der kan afgjøres og rettest afgjøres ad Lovgivningsveien, og hvad rettest ad Administrationsveien; jeg har ikke talt om dette Spørgsmaal i Almindelighed, men jeg er bleven staaende ved det enkelte Tilfælde, som her foreligger; jeg har kun antydet min Stilling til Anordningen, fordi jeg ikke for Dieblirket vil gaae dybere ind i Sagen. Jeg skal imidlertid noget nærmere præcisere den Retning, i hvilken jeg har i Sinde at ytre mig imod Anordningens Indhold. Jeg troer nemlig, at naar en Sag først har været til Forhandling imellem Rigsdagens Thing, og det efter Anledning, givet fra Regjeringen selv, og Sagen derefter bliver underdragen Thingenes videre Forhandling og ordnet ved administrativ Foranstaltning, da er det i høieste Maaade ønskeligt — ja, jeg tør sige, en ligefrem Forudsætning, at denne administrative Foranstaltning tør gjøre Regning paa almindelig Samstemning, navnlig hos dem, der ere de nærmest Paagjældende og de meest Berettigede til at have en Mening derom, som ikke tør lades uændset. Hvorledes nu denne Anordning staaer i denne Henseende til de givne Forhold, er, hvad jeg vil tillade mig at forbeholde mig nærmere at oplyse ved en senere Forhandling.

Madvig: Jeg skal gjøre et Par Bemærkninger med Hensyn til det Spørgsmaal, der er berørt af den ærede Kultusminister. Han har rigtig erkjendt, at den Anordning,

hvorom her er Tale, har ikke og kan ikke have nogen anden Betydning end den, at være en administrativ Resolution, givet af Hs. Majestæt Kongen paa Ministerens Indstilling, og at Ministeriets Bekjendtgjørelse ikke i fjerneste Maaade har Betydning af Lov, ikke staaer ligeoverfor Domstolene som Lov. Der er altsaa 2 Spørgsmaal; det ene er, om den Gjenstand, hvorom det dreier sig, giver Anledning til at afgjøres ad administrativ Vei; det andet er, om den valgte Form ikke har været mindre helbig. Hvad det første, i og for sig vigtigste Spørgsmaal angaaer, om man her ved en administrativ Handling er kommen ind paa Lovgivningens Omraade, da skal jeg ikke udtale mig imod den ærede Minister, naagtet jeg vel havde ønsket, at han havde stillet sin Argumentation anderledes med Hensyn til Formene. Man kan vistnok sige, at Formene, de enkelte Udtryk i en mundtlig Diskussion, kan man ikke tillægge stor Betydning, men jeg havde dog ønsket, at den ærede Minister ikke havde lagt stærk Vægt derpaa, at det var besynderligt, om Hs. Majestæt Kongen og hans ansvarhavende Ministre ikke skulde kunne afgjøre, hvem der skulde forrette en Brudevielse. Det kommer jo aldeles ikke an paa den høie Stilling, som Hs. Majestæt og hans Ministre indtage, heller ikke paa Gjenstandens Ubetydelighed; det er aldeles ligegyldigt. Spørgsmaalet er: er Sagen trods dens Ubetydelighed lovbestemt, saaledes at Forandring af Bestemmelsen maa træffes ved Lov, eller ikke? Der kan være Spørgsmaal om, at en Mand skal betale 4 R., og dog kan det ikke afgjøres af Hs. Majestæt ved hans Resolution. Jeg fremhæver dette, fordi jeg forøvrigt stemmer overeens med Ministeren i, at man ikke skal indskrænke Administrationens Omraade. Det Spørgsmaal, som her foreligger, er egentlig kun det: har ifølge den tidligere Lovgivning og dens Analogi, der har ligget til Grund for Bestemmelsen i saa Henseende, Administrationen været berettiget til uindskrænket at overdrage en udensogets Præst Rettighed til at benytte Sognets Kirke? Naar man tænker sig Forholdet mellem en Menighed og en privat Kirkeeier, som har Bodeligeholdelses-Forpligtelse og Tienderet, har da Administrationen uindskrænket Ret til at sige, at alle